

Heikki
Turunen
Kuikan WSOY
vuosi

Heikki Turunen Kuikan vuosi

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ • HELSINKI

Ensimmäinen painos.

© Heikki Turunen ja WSOY 2025
Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
ISBN 978-951-0-51917-2

PAINETTU EU:SSA
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

Varmuuden vuoksi muistutan lukijaa, että tämä rakenteellisesti erikoinen tosipohjainen tarina perustuu pitkälti omiin muistoihini, miespäähenkilön, edesmenneen ystäväni päiväkirjaan ja hänen rakastettunsa kertomaan. Olen muokannut sitä mahdollisimman pitkälle olettamaamme todellisuutta vastaavaksi.

Niinhän, periaatteessa, kaikki romaanit ovat syntyneet: eihän kirjailija voi olla aina paikalla tapahtumia ja ihmisiä näkemässä ja kuulemassa.

Pielisen Karjalassa pitkäperjantaina

2025

TEKIJÄ

I

**Kertoja tutustuu Pielisen kesässä tämän tosipohjaisen tarinan
miespuoliseen päähenkilöön, vaimonsa parhaassa iässä
olevaan lempiserkkuun, joka ei tunnu olevan
täysin tästä maailmasta.**

Kake vain

Erään ylimysnaisen oloisen, pohjimmiltaan sydämelisen leskirouvan pyynnöstä, ja paraikaa Kuikkasaa-ren suunnalla ääntävän kuikkaparin käskystä, kerron hänen rakastumisestaan synnynnäistä sairautta potevaan karjalaissyntyiseen, vantaalaistuneen tietokoneoperaattoriin runsas vuosi ennen miehen kuolemaa. Teen sen siksikin, koska tuo operaattori oli sekä ystäväni että vaimoni serkku, mutta myös siksi, kun hänestä sanottiin, sanotaanpa vieläkin, että hän oli suuren, naista palvovan sydämen mies, joka eli kuol-lakseen ja kuoli eläkkeeseen. Hän toi mieleen niin ulkonäöltään kuin luonteeltaan erään parituhatta kärsimysviikkoa taapäin osapuilleen samanikäisenä hengiltä rääkätyn, ylösnousseen puhtaista puhtaimman.

*Kristus nousi kuolleista,
kuoleman kuolemalla voitti
ja haudoissa oleville elämän antoi...*

Sain vihiä hänestä 60-luvun lopulla ollessani kotimaakuntani pääkaupungissa ilmestyneen päivälehdessä palkkalistoilla. Kihlattuni, juuri kauppaopistosta valmistunut merkonomi, yhteisen kotijärvemme Pielisen länsipuolelta, kertoi tapaami-sillamme hupijuttuja samanikäisestä serkustaan ja lapsuuden leikkikaveristaan. Jo poikasena mielestään 'kreikkalainen', van-

hauskoinen pikkuäijä kuului pitäneen jostain syystä kuikkaa taivaasta hänen kaverikseen lehahtaneena linnunhahmoisena enkelinä. Tämä pikkuvanha tummatukkainen mustasilmä pojankossi kuului nousseen kerran heidän käpylehmä- ja kauppaleikeissään pihapihlajan alla seisomaan oudoin ilmein kuullessaan kuikan ääntävän jäitään luovalla Piitterinlahdella.

– Toasiisa hospotin siipiniekka minnuu kuhtuu.

Vielä sillä oli ollut tapana kavuta ees taas saunankatolle johtavia tikapuita vatkuttaen:

Tikapuita pitkin taivasiin,

Piitterin mummon peijaisiin...

– Nooo, mitäs se tämä tikapuita pitkin taivaaseen nouseva pula-ajan Kuikka-Koponen meinaa tehdä siellä herrain Helsingissä? oli appiukko jokunen vuosi myöhemmin kysynyt siskonpojaltaan heinätalkoiden latokahvilla, sinä kesänä, kun tämän isä, muurarimestari, teki perheineen muuttoa Juuasta Vantaalle Helsingin uutta postitaloa rakentamaan.

– Otan maaliman sievimmän akan.

– No nythän sinä! Mitä vasten?

– Tekee levveenaamassii poejan ölvänöitä ja enkelin näkösiä tytöntylleröitä.

Kun sitten näin hänet ensi kerran anopintekeleni 50-vuotispäivillä juukalaissyntyisen kihlamorsioni lapsuuskodissa kuusikymmenluvun viimeisen vuoden tammikuussa, en alkuun yhdistänyt häntä kihlattuni serkkuun. Luulin häntä sinisenmustine hiuksineen ja kellertävine ihoineen japanilaiseksi, joita oli muuttanut maailmansodan ja Hirosiman tuhon jälkeen rauhalliseen pohjolaankin. Kunnes hän boolimaljan ääressä jonottaessamme kääntyi puoleeni ja kysyi selvällä savo-

karjalaisella puheennuotilla, missä ja miten noinkin janoisen näköinen mafiosotyyppi oli päässyt sekaantumaan hänen rai-voraittiiseen serkkulikkaansa.

– Ka, Join kaupungissa, *Karjalan Maan* konttorin kassalla, sanoin aika huppelissa. – Ottaissani verskottii housuloihen ja ravatin oston, jotta kapakkiin laskisivat. Serkkulikkasi löi markat tiskiin. Eli silloin se antoi mulle rahanpaskaa, tästä etiäppäin vie tuhkatkin munista.

– Siis romanssi rehottaa, kunnes papinaamen pilaa lupaa-vasti alkaneen ystävyiden?

– No perkke. Milläs tolalla naisasiat lie noin ulukomaan elävän näkösellä sällillä?

– Ei toivon hiventä. Se on viisautta, olkaamme vakaat, kaveri sanoi puhelaulamalla kuin ortodoksipappi. Jotenkin vaistosin, ettei se ollut pilkantekoa.

Epäillessäni häntä käännyttäiseksi ortodoksiksi, kuten kaksi äitini helsinkiläistä siskonhöppänää, hän kielsi sen. Hän oli vain palannut äitinsä puoleisen suvun alkuperäiseen uskoon luterilaisuuden tuntuessa jotenkin vieraalta, liian ankaralta, anteeksi antamattomalta.

– Sitä paitsi Pyötikössä, Nurmeksentien tuntumassa on kreikkalaiskatolisten luostari meitin vanhauskoisuudesta todistamassa. Varmaan tiijätkin, matkailunähtävyys nykyään.

– Juu, oon käynyt. Entä veljesi, ja serkut, miun morsmaikki muun muassa...?

– Ehei veikkoset henget. Erään lihavan juopon saksalais-munkin perustaman kirkon kannattajia. Enemmän ja vähem-män Vanhan testamentin jengiä. Ankaran Tuomion Jumalan sakkia. Tapauskovaisia itse asiassa.

– Siis joka tapauksessa uskovaisii? Joista ainuva ortodok-sinen pappisystäväni, isä Seppo, sanoi kerran, kun ryypät-

tiin, jotta papin aikana saa kirotta, kun vain muistaa pyytää anteeksi.

– Ei nyt sentään. Toki mie siihen uskon, jotta jokin on luonut meijät ja tään maaliman, ja kun korkialta kakkii, niin mätkähtää. Noiju ja ryypää miun puolesta kuin seltivenäläinen ja puhu hävittömiä, vaan lyyvä eijo välttämättä tarvis.

– Selkis, sanoin ja ojensin käden tervehdykseen. – Mie oon Heikki, rakutetaan Hessuksi. Turusen ämmän pojanrakkuloita.

– Evankeliumin valon Ruotsin kautta meille tuoneen piispan kaima siis, se sanoi kätellessämme.

– No perskele.

– Mie taas olen Kauko niin kuin kuikka, se sanoi puristaen kättäni yllättävän lujasti, kuten usein hyvät ja luotettavat kunnanmiehet. – Eli Kake, Kake vain, niin kuin varmaan kaikki maaliman Kaukot. Sukunimi sama kuin äitmuorin mieliharmilla, joka just tuolla kättä vääntää tulevan appiukkosi kaa. Tuskin ovat hirviän selevin päin.

– Ja Vantaalla asut niin kuin isäs ja äitis ja...?

– Jep. Vaikka Mätäoja se on oikeelta nimeltään.

– Just just. Mitäpä muuten hommailet?

– Tietokoneoperaattori. Suomen Gallupilla. Ja sinä siis lehtimies?

– No sen tapainen. Tiijät varmaan *Kamakin*, maalaisliiton äänenkannattajan?

– Juu. Demari-isäpapparainen sanoo *Karjalan Maata* Tunkioviestiksi.

– Jaa. Kiitti vaan luottamuksesta.

– Ollos hööli. Onko muuten totta, mitä serkkulikka kerran sanoi, että räakkäät kustantajaparkoja kirjantekeleillä?

– No niin joo. Paluupostissa tulevat takaisin, jotta luukut paukkaa. Kirjailijuus on jokahisen itseään kunnioittavan toi-

mittajaplantun unelma. Useimmiten yhtä tyhjän kanssa kuin maholehmän veteen paskantaminen.

En voinut olla panematta merkille uuden pitkänhuiskean tuttavuuteni harvinaisen virheetöntä ulkonäköä: korpinmustrine hiuksineen, melkein yhteenkasvaneine tummine kulmakarvoineen ja tietynlaisine silmänreemauksineen hän oli muinaisen orientin tarujen samurain oloinen komea pentele, kuin Hollywoodin kulta-ajan leffatähdet. Vaikka mieli teki, en kehdannut käydä kyselemään uudestisyntyneen karjalaissheimen naisasioista. Jäin vain mielessäni kadehtimaa hänen todennäköistä mellastamistaan pääkaupungin kaunottarien keskuudessa kuin pukki kaalimaassa.

Tarkemmin tutustuimme jokunen vuosi 1970 olleiden häittemme jälkeen, kun Kaken isä rakensi lankonsa, kirvesmiehenäkin kunnostautuneen appiukon avustuksella huvilan Kuikkasaareen sukuperintönä saamilleen maille. Se sijaitsi kilometrin päässä vihdoinkin esikoisromaanilleen kustantajan löytäneen meikäläisen kesäisestä kirjoituskammioista, vanhasta hirsiaitasta Varisniemen pohjoispäässä. Kake tuli siitä lähtien perheensä saarimökille kesäloman viettoon ja asui melkein yhtä paljon kahden enonsa, minun appeni ja Piitterin leirintäalueen isännän luona kuin perheensä uudella kesämökillä, korkealle Kuikansaaren pohjoispäähän rakennetulla huvilalla Kuikanpäässä.

Parhaaksi tutustumisemme areenaksi osoittautuivat timoteintuoksuiset niityt latoineen, työn alla olevine heinäseipäineen ja niiden hankoajineen. Syystä tai toisesta huvilan rakentamissuvesta lähtien Kake suorastaan pyysi päästä mukaamme heinäntekoon. Heinäkasakka Kaken suosikkipaikaksi osoittautui Topi-enon ulkoniitty Räksiinalavalla vanhanharmaine latoineen uuden runkotien, valtatie kutosen

eli Joensuu-Kajaani-pikitiien toisella puolen. Kajaanin kautta Lappiin päätyvän, loma-aikaan vilkasliikenteisen kulkuväylän lakkaamaton autojen hurinako vaikuttanut, mutta jo Kaken ensimmäisinä heinäkasakan päivinä jutteluistamme kävi ilmi, että hän oli tyyppillinen ensipolven kaupunkilainen: palveli luontoa, ikävöi Vantaalla talvikaudet maalle Pielisen vetten välkkeeseen, murtaen puhuvien maaaukkojen ja punakoiden vanhankansan emäntien seuraan, vaikka sitten hihitteli heidän tahattomalle koomisuudelleen.

Se tuntui oivalta aasinsillalta aiheeseen, jota kukaan ei hevin ilennyt tivata intiimiasioistaan systemaattisesti vaikenevalta komistukselta.

– No onhan ne nyt tytöt siellä kauniimpia ja hienompia kuin täällä nää meitin karjopiiat, lypsyjakkaran kuva takapuolella. Välillä saa panna eli laittaa noin liukkaana näköinen koirasimmeinen, vai?

– Ka joo, miksikäs ei. Ylpeitä ja vähä parempii vaan tuppaavat olemaan. Nauraat kippurassa, jos joku vähännii levveesti hoasteleva toukohousu-tanssittaja sanoo tangon pyörteissä Mustikkamaan lavalla tai Kultiksella pieliskielellä, jotta mie sitä taejan helevekkeri rakastoo rojjauttoo sinnuu.

Toisen kerran, muistaakseni esikoisromaanini ilmestymistä seuranneena kesänä, hoikansutjakan ja terveen oloisen Kaken omituisen verkkaista heinähangon käsittelyä kummeksuesamme saimme tietää siihen yllättävän synn. Hänen vaietessa tapansa mukaan henkilökohtaisista asioistaan heinällä mukana ollut Irja-äiti äityi itkusilmässä kertomaan esikoisensa, häneltä periytyneestä geenivirheestä johtuneesta synnynnäisestä sairaudesta, kardiomegaliasta, jo lapsena rinnassa sykkineestä aikamiehen sydäimestä. Vain nuorukaisiässä asennetun tahdistimen avulla sykkivä ylisuuri lyöppäri muka pakotti Kaken

välttämään fyysisesti rasittavaa liikuntaa ja rajuja äkkiliikkeitä.

– Sen asentamisesta lähtien, seihtemisen vuotta, se on ollut toammonen.

– Mikä toammonen? ihmettelimme. Se tapahtui noki-pannussa nuotiolla keitetyillä ikimuistoisilla iltapäiväkahveilla vanhan heinäladon pimetossa.

– Ka semmonen, jotta uskoo jokahisen päivän voivan olla viimeinen. Muka tahdistin voi tehdä tenän minuutin päästä, Irja, Kaken äiti sanoi itkuun asti liikuttuen. Poikansa sairaudesta itseään syyttävä, veljeään, appiukkoani, hiukan nuorempi tumma kookas nainen jatkoi. – Tuon polosen iltarukkous eijjoo rukous, vaan kuoleman kynsissä olijan hätähuuto:

Levolle lasken luojani, armias ole suojani.

Jos sijaltain en nousisi, taivaaseen ota tykösi...

Katselin epäilevin hymynvirnein heinäkasassa istuvaa, anoppi-muorin leipomaa sokerijauhoista rinkelimunkkia kahvin kyytipoikana syödä rutjuttavaa, mitä kukoistavimman oloista kaveria vihreässä t-paidassaan ja farkuissaan.

Irja jatkoi kertomustaan, minkä itkultaan pystyi. Kake oli tahdistinleikkauksen jälkeen vironnut Meilahden heräämössä narkoosista siellä töitään tekevien apuhoitajien tietämättä ja ehtinyt kuulla, kun hoitajat, luullen hänen yhä nukkuvan, har-mittelivat keskenään, että »tonkin makeen tyypin on kuoltava nelikymppisenä». Muka harvat liikaisot tahdistinsydämet sykkivät sen vanhemmaksi.

– Kaikki aikansa miesvalloituksillaan kerskuvat hupakot pilasivat loppuiäksi poikani elämän. Eivät tienneet miten kaikki niin hyvät kuin pahat puheet todesta ottava herkkä

höpelö se on. Just kuin äitivainaa, Olga-mummo. Joka vuotti koko ikänsä talvisovan viimepäivinä Viipurin Tammisuon taisteluissa kadonnutta miestään kotiutuvaksi. Asui joka päivä Piitterin ikkunan ääressä tielle päin kahtomassa. Viime-sanoissaan ennen kuolemaa itki, kun ei saanut nähä rakasta ukkoonsa.

– Ja leikkausko ei sitä auta?

– Ei. Sydämensiirtokin muka toivoton pelastuskeino. Ja liian kallis. Ei auta kuin alistua nöyrästi, elää päivä kerrallaan se aika, minkä ukkoluoja antaa huokua.

– Niin... hetkinen, ajattelin ääneen ja laskin sormilla: – Jos jättisydän sykkää nelkyt vuotta, vuonna -87 tulee Kakelle niin sanotut hapraat lähdöt. Ja kun nyt mennään vuotta seitsemän, Kakella on aikaa olla täällä mejän hupina peräti kolomennatoista Suomen Karjalan suvena. *Suvi-illan vieno vilve, huogua voaran kannal...*

Kaken äidin surua kunnioittaakseni katselin ladon nurkassa lempeästi hymyilevää kuolemisensa vuottajaa niin vakavin naamoin kuin osasin.

– Jos oletetaan että niiden hoitajahutsujen elinikäennuste toteutuu, mikä selittää tuon kamikazen olemisen aina niin hyvällä päällä? Leppoisa ja rauhallinen. Optimisti. Huumorin pilike silmässä ja aina ruojehtimassa. Ihmeen tietäväinenii, keskikoulumerkonomiksi. Moni tulisi hulluksi, aattelisi hirttonarua. Toinperrään ovella koko ajan Sylvester vuottaa viitake olalla, niin kuin Aleksis Kivi -nimistä kollegaa Eikka Leikan runossa. Se sanoo sille, jotta...

*Niin täysi, niin täysi on sydämein,
sen tahtoisin antaa ma kansallein,
en vielä jouda ma kuoloon...*

Kake vastasi siihen itse:

– Itepähän tiijät, herra ’pitkästä aikaa elinvoimainen juntti-kirjailii, kansa- ja rippikoulupohjalta’, vai mitenkäs se Hesari siusta kirjuttaa röplyytti.

– Vastaa kysymykseen, eläkö siinä lipruile.

– Johan mie vastasin. No, voinhan minä selittää tarkemmin joskus makkaratulilla tai virveliä viskoissa, jotta ei tuu Pimpauttajalle paha mieli. Nyt en jouva, pitää köyhän kuolemanpaskan tikistäjän lehmänkantturoille laittaa enstalaveksi evästä kepin nennään.

Kiitos tuon asenteen, koko kuva joka hetki käytännössä kuolemaa tekevästä miehestä ja hänen ajattelustaan paljastui vasta aikaa myöten. Silloinkin se tapahtui yhtä paljon omiin havaintoihin ja jonkun muun kuin hänen itsensä kertomaan perustuen. Mies kun oli vielä sellainen, ettei kertonut itsestään mitään, ellei kysytty. Kun joskus vaivautui vastaamaan uteluiin, se vetkuili, löi leikiksi koko asian tai jätti vastaamisen kesken ja lähti virveliä viskaamaan.

Viimeisiä, erittäin olennaisia seikkoja Kaken yksityiselämästä paljastui vielä hänen hautajaisissaan, joihin palaan tuonnempana.

Toki näin hänen kehityksensä parissa kymmenessä vuodessa meidän kaikkien tuntemaksi rakkauden apostoliksi, mutta välttämättä en älynnyt täysin yhdistää sitä ja hänen pakkomielteistä uskoaan, että hän kuolisi nelikymppisenä. Meidän kaikkien silmissä hän eli synnynnäisen sydänvian rajoissa tavallista, vain himpun mietteliiäämmän sen ajan nuoren miehen elämää, täysipainoista etsikkoaikaansa kalastusta, lintuseurantaa, lukemista, musiikin kuuntelua ja heinätalkoita harrastaen. Syvällisyytensä, mikäli Kake täysin tiedosti sitä itsekään, hän naamioi humoristisuuteen, jota piti yhtenä viisauden lajina.

Topi-enon heinäpellon ja Piitterin leirintäalueen ohella näin häntä useimmiten paikallisessa elokuvateatterissa sekä Päivärinteellä että leirintäalueen yhteyteen rakennetulla tanssilavalla, milloin kenenkin rasvaletti havitteleman kyläkaunokaisen kanssa. Kaken tanssiminen, oli se vaikka tangoa tai humppaa, oli huvittavaa, rytmitöntä hiipimistä posket ja varjatot tiukasti vastakkain partnerin kanssa, jopa Harakkamäen maakartanon ylpeää, joka iikan piirittämää kaunotarttytärtä tanssittaessa. Se ei unohdu, kuten ei myöskään yleisön ihastuksen huokailu ja samaista povekasta seksipommia piirittävien hien, timotein ja kiljunhajuisten horjahtelevien kyläkarjujen sanailu paikan puffetin ovilla:

– Kato kato kato tuota kaksjalakasta mulukkuu. Hivuskarvakaan ei mahu sen ja mörrimöykyn väliin.

– Lyylin jorokarvatkin lakoo. No onpa tosiaan hellää ja hempeetä. Oiskohan turpaan lossauttoo, rehellisestä pimppikatteuvesta.

Mutta siinä kaikki. En tiennyt hänen varsinaisesti iskeneen ketään ainakaan Juuassa. Jos hän pääsikin suviyön hämyn ja väentungoksen suojassa saattamaan tyttöä, kukaan ei ollut nähnyt sitä. Usein samaan aikaan Kuikanpäässä majailevien Kaken vanhempien mukaan hänellä ei ollut vakituista tyttöystävää Vantaallakaan. Komean, hyväkäytöksisen kaverin kohdalla se herätti supinoita, epäiltiin homoseksuaaliksikin. Me emme kehdanneet kysellä Kakelta edes leikin varjolla sellaisia.

Kerran kuitenkin humalaiset löivät erästä nättiä julkiho-moa, Kaken entistä koulukaveria, Päivärinteen tanssilavalla. Silloin muuan suorasukaisuudestaan tunnettu julkijuoppo kysyi Kakelta puffetissa suureen ääneen, miksi tämä ei ollut puolustanut hinttiystäväänsä. Kauko katsoi kysyjää ja samassa pöydässä terästettyä rapakaljaa kittaavaa seuruettamme lem-

peästi hymyillen, arvaten meidän odottavan kiinnostuksella hänen vastaustaan:

– Pojat hei. Ihan mukavia ootte miehiä. Kiva teijän kans on tapella ja kättä vääntää, ryyppätä ja korttia lyyvä, mutta sori vaan: hetekoilla teill ei tie mittää. Tasan yks värkki liikaa.

Tyypillisimmillään, kakemaisimmillaan, hän oli tavanomaisissa kesätilanteissa, kuten veneessä kala-apajilla ja jonkillaiseksi ajan tavaksi tulleilla makkaranuotioilla milloin Kuikanpäässä tai Varisniemessä, milloin Räksiinalavalla ulkoniityn heinässä. Laiskiaismaisen kiireettömyyden perikuva teki hätäilemättömästä makkaran käristämisestä tavaramerkkinsä: meidän nälkäkurkien syödessä lenkinpätjän tikunnenässä pinnasta mustaksi kärehtäneenä, sisältä kylmänä, se viilipytty malttoi vuottaa tulen hiipumista kekäleiksi, paistaa lenkinpätjän läpikuumaksi pintaa karrelle polttamatta. Vielä käänteli sitä hiilloksen hehkussa sen oloisena, että huomioi koko ajan järviluonnon kesäisen kauneuden ja lokkien huudot etäisillä selkäluodoilla. Kaken vastauksella hänen malttinsa ihmettelijöille ei ollut kiirettä, mutta lopulta sellainen kumminkin tuli juhlallisin artikuloinein.

– Sano minulle, miten käristät jätjänmakkaran, niin minä sanon sinulle, mimmoinen olet hetekoilla.

– No aina niin helevetin näläkä, jotten malta vuottaa hiilosta, myönsimme.

Sama kiireetön perusteellisuuden periaate leimasi kaikkea sen tekemisiä. Järvilohen tarttuessa virveliin se kelasi rauhallisin liikkein, jostain muusta asiasta lörpötellen, kuin toivoen lempeässä sisimmässään, että kala karkaisi kuolintus-kia kärsimästä. Appelan jokakesäisissä heinätalkoissa tummanruskeaksi päivettynyt eksoottinen hurmurityyppi herätti tavallisen maarahvaan huomiota aurinkoisella olemuksellaan

ja hitailla liikkeillään. Jäi saroilla hetkessä jälkeen tulenpalavis-
saan riehuvasta terveestä heinäväestä, mutta miehen seipäät
olivatkin sitten sopusuhtaisia latvasta kauniin pyöreästi kaar-
tuvia taideteoksia.

Erityisesti neitoikäisille tyttötalkoolaisille niiden ihastelu
kävi verukkeesta mennä keimailemaan siinä toivossa, että
puolet pitäjän uuneista ja saunankiukaista tehneen muurari-
mestarin hurmuripoika pyytäisi lauantai-illaksi Päivärinteen
parketeille. Mutta he vain pahoittivat mielensä tämän kysel-
lessä neidiksi puhutellen heidän kouluasioistaan ja unelma-
ammateistaan. Minkä nyt muuan aloitteelliseksi herennyt,
missikisoissakin pärjännyt miehiin menevä pankinjohtajan
tytär oli kerran epäillyt Kakea puolihumalassa Piitterin tans-
silavalla pilapiirrosten hurmurityypiksi naamioituneeksi,
kuolemaa palvovaksi elämän ja lasten vihaajaksi. Kake kun oli
torjunut hänet vedoten geenivirheestä johtuvaan perinnöllii-
seen sydänvikaansa, jonka takia hänen lapsensakin kuolisivat
nuorina viidenkymmenen prosentin mahdollisuudella.

– Mie voin, usko tai elä, unneuttoo huokumisen milloin
ja missä tahansa, jopa neidin ihanassa sylkyssä kesken Tango
d'Amoren, joka soi paraikaa yössä tultaan, *ja lyhty välkkeen saa
korvarenkaattesi kultaan...*

– Me vittuun tankodamore ja vejä hanskaan, impo.

Mahtoiko allekirjoittaneen leipätyö, sanojen laittaminen
jonoon paperille, siihen vaikuttaa, mutta joskus Kake paljas-
teli asioitaan kysymyksiimme vastatessaan ihmeen avoimesti,
huumorinpilkkeisin, välistä puolisalaa kostuvin silmin. Moni
hänen luonnetta ja ajattelua valaiseva jutustelumme käytiin
perhekuntiemme kyläillessä kesäpyhänä toistensa tykönä.

– Jokin säikähdyksestä tai herra ties mistä johtunut pään-
pinttymä varmaan, pakkomielle, muistelen hänen vastanneen,

kun kysyimme, mikä oli itse asiassa avannut hänen silmänsä Meilahden sydänsairaalan heräämössä katselemaan elämää ja maailmaa kuin ei olisi niitä ennen nähnyt.

– Kai sitä käsitti, jotta mihin hyvänsä silmä sattuu, että voi olla yhtä viimeinen kuin tää hetki tai päivä täällä murheenlaaksoissa. Tai ensimmäinen ja viimeinen kerta. Saavutus sinänsä, kato. Ja kattelen kaikkee täällä aivan kuin matkaevvääksi tuonpuoleiseen. Niin kuin Mauno Kuusisto laulaa, jotta...

Olen kuullut on kaupunki tuolla

Yllä maan, päällä pilvien usvain...

Kaken lauluääni ei ollut kummoinen, joten meillä oli työmaa kysyä totisella naamalla, uskoiko se oikeasti kreikkalaiskatoliseen hospotijumalaan ja tuonilmasiin iänigäisiin, vai oliko se vain niskaan hengittävistä kuolemasta johtuva epätoivoinen yritys kestää järjissään tieto tämän maailman ja sen ihanuuk-sien jättämisestä korkeimmassa miehuudessa.

– No tuota... ensinnäkin geeniperimänä saamani ortodoksisuus on yhtä paljon maailmankatsomus ja elämänasenne kuin uskonto. Toki mie uskon kolmiyhteiseen Jumalaan, kuten siihenkin, jotta hevonen on iso elukka ja kun korkialta kakkii niin mätkähtää, Kake sanoi.

Sitten hän kertoi kuin itsestään selvästä asiasta lörpötellen, että joka hetki mahdollisen kuoleman pelko oli saanut hänet arvostamaan jokaisen elonhetken lisäksi kaikenkokoista elämää bakteereista ja mikrobeista maanmatosiin ja valaisiin. Sanoi heimottavansa jopa kasveja, joita piti ihmisen sukulaisina yhteisen alkusynnyin, ensimmäisen jakaantumiskykyisen solun kautta. Hän sääli kaadettua niin kaunista koivua, kedolle kuivumaan niitettyä tuoksuvaa timoteiheinää, horsmia ja

luonnonkukkia kuin kaukaisten sukulaisten menetystä. En tietenkään uskonut, ajattelin, että veijari ruojehtii vaan.

Läimäyttäessäni juuri samalla hetkellä paljaalle käsivarrelle lennähtäneen paarman hengiltä kiroten ja möskyten Kake kehotti minua lempeästi hymyillen pyytämään luojalta hengessäni anteeksi.

– Kaiken elämän arvostajat, esimerkiksi Franciscus Assisilainenkin, Albert Schweitzer ja valistuksen vuosisadalla 1700-luvulla elänyt Rousseau olisivat tehneet samoin. Tiijä se, syntinen saatana kurja.

Minua se hykäytti.

–Hookoon sininen ja läskisoosi kuiteskin kelepää. Vegaanihan sun kuuluisi olla tuon filosofian mukaan.

– Ehkä joskus rupiankin, jos muutama vuosi vielä elää annetaan. Nyt en ihan vielä raski. Sen verran on hyvältä käristemakara ja tulilla paistettu ahven kauniina kesäiltana Kuikanpäässä. Sitä paitsi hampaistosta näkee, että evoluutio on tehnyt meistä sekä-että-jengiä, kasvis- ja lihansyöjiä. Teikäläisestä lisäksi enemmän kaljan ja pontikan kittaajia kuin lehmänmajon juojii.

– Ja itekö et välitä niistä yhtään? nauroimme.

– Ootko nähny meikkää kännissä, ystävärakas?

Monena kesänä, aiempia puheitaan tarkentaen, eri sanoin mutta samaa tarkoittaen hän paljasteli kysymyksiin vastatesaan, että oli halunnut jo kouluiässä ennen Meilahtea tietää asioita pidemmälle kuin mitä opettajat ja muut tietäjät kauppasivat lapsille selviöinä. Kuului miettineen maailmankaikkeuden arvoitusta ja elämän olemassaolon taustoja niin pitkälle kuin lapsen älli riitti: jos kaikkeudella oli raja, mitä oli sen takana. Oli järkeillyt, että jos Jumala oli luonut maailmankaikkeuden kuudessa päivässä, kuten Raamattu vakuuttelee, kuka sitten oli luonut Jumalan.

Väkeväkielinen rakkaustarina 1990-luvun Karjalasta.

Nelikymppinen, synnynnäisesti sairas Kake,
kesät Kuikkasaaren mökillään majaileva
juukalaissyntyinen mutta vantaalaistunut
luontoharrastaja, rakastuu vähän ennen kuolemaansa
Paalasmaan lintusaarelle saapuvaan bongariin,
tuusulalaiseen tarjoilijaan. Molempien intohimona
on lintujen lisäksi rakkauden, elämän ja
maailmankaikkeuden ikuinen kauneus.

Vanhan mestarin Heikki Turusen romaani
on kaunis kertomus rakkauden ja elämän ihmeestä,
hyvän ihmisen ja maailmankaikkeuden
merkityksestä. Se on tarina, joka on yhtä aikaa
sekä turusmaisen suorapuheinen että
herkän lyyrinen, täynnä elämäniloa ja
uskoa ihmisen pohjimmaiseen hyvyyteen.

www.wsoy.fi

9 789510 519172

84.2

ISBN 978-951-0-51917-2